

Jaarboek van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde, 1785

bron

*Handelingen der jaarlijksche vergadering van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te
Leyden, gehouden den 28sten van Zomermaand 1785. Z.p., z.j.*

Zie voor verantwoording: http://www.dbnl.org/tekst/_jaa001178501_01/colofon.htm

© 2005 dbnl

Handelingen van de Maatschappy der Nederlandsche Letterkunde *te Leyden.*

Jaarlijksche vergadering, gehouden op Dingsdag den 28sten van
Zomermaand, 1785. des morgens ten negen uure, en vervolgd des
namiddags ten drie uure.⁺

[Aanspraak van de voorzitter, H.A. Schultens]

[Levensberichten van Frans van Lelyveld, Carel Boers J.z., Rutger
Schutte

De President opende de Vergadering met de volgende aanspraak.

WEL EDELE HEEREN!

⁺*Tegenwoordig zijnde de
Heeren*

TYDEMAN MANDT N.

HINLOPEN. PARVE. FONTEIN.

VALK. DIBBETZ. TE WATER.

CALKOEN. SCHULTENS.

BOERS. DE KRUYFF.

CLIGNETT. STEENWINKEL.

[Levensbericht van Frans van Lelyveld]

‘Ik opene deze Vergadering met de gewoone welkomstgroete, zeer verheugd zijnde, dat wy het geluk hebben elkander in goeden welstand te ontmoeten. Niet weinig echter word ik in deze myne blyde aandoening gestoord door het gemis van onsen waardigen Vriend, den Heere FRANS VAN LELYVELD, wien, zedert de oprichting der Maatschappye, niemand onser, de Jaarlijksche Vergaderingen bywoonende, niet mede aldaar tegenwoordig, niet mede werkzaam gezien heeft. Gylieden weet, Myne Heeren, dat Hy ons door den dood ontrukkt is. Dit verlies treft ons allen te sterker, naar mate wy van zyne bedrevenheid in alle de deelen der Nederlandsche Letterkunde, van zijn juist en welwikkend oordeel, van dien geest van orde, nauwkeurigheid en netheid, die Hem zo byzonder eigen was, van alle de voortreffelyke hoedanigheden van zijn verstand, alle de uitmuntende deugden van zijn hart, grootere voordeelen ontvangen en langduuriger genot hebben mogten. Een der eerste Grondleggers dezer Maatschappye ge-

+weest zijnde, en dezelve uit kleine beginselen tot luister en aanzien hebbende helpen opvoeren, was zijn hart aan haare belangen geheel verbonden. Hy was onvermoeid ^{+1785.} bezig in het uitdenken en te werkstellen der beste middelen om dien luister te vermeerderen. Zijn werkzaame yver werd steeds aangewend om ons met raad of daad, in grootere of kleinere zaken, ten dienste te zijn. Alle de aantekeningen van het geen, nu zedert twintig jaren by ons verricht is, getuigen dit op de treffendste wyze. En noch sterker getuigen het onzer aller dankbaare harten, in welken de nagedachtenis van FRANS VAN LELYVELD met een gevoel van verplichting, hoogachting en vriendschap, zo lang wy leven, zal gevestigd blyven.

[Levensbericht van Carel Boers J.z.]

[Levensbericht van Rutger Schutte]

‘Deze ramp, der Maatschappye in den loop van dit jaar overgekomen, hebben Uwe Wel Edelheden uit den Brief van Beschryving gezien dat nog verzaard wordt door den dood van twee anderen onzer Mede-Leden, den kundigen Heere CAREL BOERS J.Z., en den Wel-Eerwaardigen Heere RUTGER SCHUTTE. Schoon deze beide Heeren, door de uitgestrektheid hunner bezigheden, en den verschillenden kring, waarin zy werkzaam waren, verhinderd werden om ten onzen dienste zo veel toetebrenge, als wy van den Heere VAN LELYVELD genoten, hebben zy ons echter meer dan eens op onderscheidene wyze aan zich verplicht. De Heer BOERS, welke insgelijks tot de eerste Oprechters dezer Maatschappye behoorde, diende ons in onse Maandelijksche Vergaderingen meermalen met zynen verstandigen raad. En in den Eerwaardigen SCHUTTE, van wien wy niet lang voor zynen dood, eene kleine, doch aangenaame proeve zyner Taalkundige oeffeningen ontfangen mogten, missen wy een uitnemend cieraad, hetwelk de naam van zulk een achtenswaardig Man, en de roem zyner uitgebreide geleerdheid aan onze Maatschappye byzette.

Wy hebben echter het genoeg, dat deze droevige herinnering aan de onaangenaamheden die ons wedervaren zijn, door blyder berichten aangaande den voorspoed der Maatschappye, kan worden afgewisseld. Het verlies onzer waardige Mede-Leden is op eene uitnemende wyze vergoed, eensdeels door de keuze, welke de Maandelijksche Vergadering gedaan heeft van den schranderen, oordeelkundigen, geleerden Heere BROES; anderdeels door de overkomst van den Heere TE WATER ter dezer plaatze. Wy hebben veel rede om ons gelukkig te achten in de gelegenheid, die ons hier door gegeven wordt om meermalen, en in meer byzondere gevallen, gebruik te maken van zyne kunde, zijn doorzichtig verstand en zynen

+ wyzen raad, terwijl wy volkomen vertrouwen mogen, dat Hy deze onze billyke hoop niet verydelen, maar zich steeds genegen zal toonen, om met ons medetewerken ten algemeenen nutte, en ter bevestiging van den roem dezer Maatschappye. +1785.

Voorts, Myne Heeren, zal het zo aanstonds by de behandeling van het eerste en tweede Punt, zo wel als uit het verslag van den Heer Secretaris, aangaande het voorgevallene in onze Maandelijksche Vergaderingen, aan Uwe Wel Edelheden blijken, hoedanig de tegenwoordige Staat der Maatschappye zy met betrekking tot de werkzaamheid harer Leden. Ik zal my op dit stuk thans niet breder uitlaten, noch Ulieder oordeel trachten voorintenen. Alleen moet ik aanmerken, dat, schoon wy ons in dit Jaar over deze werkzaamheid niet zeer beroemen kunnen, wy echter gegronde aanleiding hebben tot eene betere verwachting voor het toekomende; en dat wy ons verheugen mogen in de dagelijks toenemende hoop om door den opgewakkerden yver onzer Mede-Leden den bloey, welvaart en luister onzer Maatschappye meer en meer te zien aanwassen. Voor het overige moet ik als Voorzitter, uit onser aller naam, aan die Heeren, van welken wy of eenige Verhandelingen of Bydragen tot de volmaking van ons Woordenboek ontfangen hebben, onzen hartelyken dank betuigen, en hen verzoeken om, zo veel hunne andere bezigheden het toelaten, de belangen der Maatschappye op gelyke wyze te blyven behartigen.

De Maatschappye erkent ook by deze gelegenheid haare verplichting aan die Heeren, welke, volgens het besluit der laatste Jaarlijksche Vergadering daartoe aangezocht zijnde, de goedheid gehad hebben zich bepaalder te verbinden om haar van tijd tot tijd eenige vruchten hunner werkzaamheid medetedeelen; en daar door eene der voornaamste hindernissen uit den weg te nemen, welke dreigden onsen voortgang te zullen stuiten. In het byzonder ook aan die Heeren, welke terstond na het genomene besluit zo bereidwillig waren om voorgangers tot deze verbintenis te zijn, en welker goed voorbeeld de uitkomst leert dat ter aanmoediging van verscheide Mede-Leden gestrekt heeft; terwijl wy niet twijffelen, maar ons met rede vleyen kunnen, dat de loflyke pogingen dezer Heeren om den luister onzer Maatschappye verder uittebreiden, wel ras ondersteund zullen worden door de medewerking van anderen, welke tot nog toe, afkeerig van alle denkbeeld van verbintenis, hetwelk zy misschien (men vegunne my dit met bescheidenheid te zeggen) te verre uitstrekken, en tot het hatelyke denkbeeld van dwang bren-

+gen, niets hebben willen beloven, maar teffens genoegzaam doen blyken, dat wy, ook zonder uitdrukkelyke belofte, mogen staat maken op hunnen yver om een gedeelte van hunnen nuttigen arbeid byzonderlijk ten dienste dezer Maatschappye aantewenden. ^{+1785.}

Langs dezen weg, Wel Edele Heeren, en door eenen vlytigen toevoer van alles wat nodig is, tot de vervaardiging van ons Hoofdwerk, het Algemeen Woordenboek onzer Tale, waar van de voorlopige schikking en toerusting door Uwe Wel Edelheden in zulke goede handen gesteld is, mogen wy ons verheugen in het aangenaame vooruitzicht om het groote doeleinde dezer Maatschappye gelukkig te bereiken, en door den opbouw der Nederlandsche Letterkunde aan ons Vaderland nuttig te zijn: waar toe ik van harten wensche, dat de goede God onze pogingen verder zegene.

De Vergadering bedankte den Voorzitter voor deze gepaste aanspraak, en verzocht dat dezelve in de Handelingen mocht geplaatst worden.

De Secretaris deedt, by wyze van Extract uit de Notulen, het volgende Verslag van de gewichtigste Handelingen der Maandelijksche Vergaderingen in den verloopenen jaare.

Verslag van de Handelingen der Maandelijksche Vergaderingen sedert de laatst gehoudene Jaarlijksche Vergadering.

WEL EDELE HEEREN!

‘In de voldoening aan de taak den Secretaris by het besluit eener vroegere Jaarlijksche Vergadering opgelegd, verslag zullende doen van de gewichtigste Handelingen in den verloopenen jaare, vinde ik mij genoodzaakt dit Rapport zo al niet geheel te besluiten, althans voor het grootste en zakelijkste gedeelte te vervatten in dezelve verklaring, met welke ik dit mijn werk ook in den voorleden jaare hebbe aangevangen, namelijk deeze: dat de bezigheden der Maandelijksche Vergaderingen zich genoegzaam alleenlijk bepaald hebben tot het gewoone werk, haar by de wetten voorgeschreven, en als zodanig U reeds by voorraad bekend, of ten zynen tyde in deeze Vergadering nader zullende worden voorgedragen.

Overeenkomstig hier mede bevatten ook de gehoudene aantekeningen weinig meer, dan het geen- of tot de Handelingen der voo-

+rige Jaarlijksche Vergadering, welke Gy reeds lang in handen hebt; of tot het Woordenboek, waar van Gy zo aanstonds een nader verslag te wachten hebt;- of ^{+1785.} tot de Cassa, van welke U de Staat zal worden voorgelegd;- of tot de schikkingen voor deeze Vergadering, welke U uit den Brief ter Beschryving gebleken zijn; of eindelijk tot die zaken betrekking hebbe, welke U reeds aan het slot van dien zelvden Brief zijn bekend gemaakt.

De eenige byzonderheden met het bovenstaande geen rechtstreeks verband hebbende, en in de Notulen vervat, zijn deeze:

Dat de Maatschappy by eenen Brief van den Heer VIELFOUR, gedagtekend, Parijs den 14. July 1784., is verzocht geworden om in een daar uitgegeven werk onder den titul: *Recueil des Pieces de Prose, ou de Poesie, et des Memoires sur les belles Lettres, Sciences, et Arts, composees par les Membres des Academies, Societês, &c.* ook eenige verhandelingen of stukken, onder Haar berustende, medete deelen, doch begrepen heeft tot deeze onderneeming niets te kunnen toebrengen.

Dat al mede, by eenen anderen Brief van den Heer JOLET *de* JEPHTOIT, de Maatschappy is aangezocht geworden, door het toezenden van haare Jaarlijksche Programmata, met eenig bericht nopens haare opkomst en inrichting, dien Heer behulpzaam te zijn in het vervaardigen van eenen *Almanach des Academies*, en beslooten heeft zich aan dit verzoek niet te onttrekken.

Dat wyders de Maandelijksche Vergadering in plaatse van den Heer F. VANLELYVELD, welke, door onvoorziene beletzelen hier toe buiten staat gesteld, verzocht hadde, als Gecommitteerde ontslagen te mogen worden van de beoordeeling der ingekomene Prijsverhandelingen over het *waar en valsch vernuft*, tot dit Werk benoemd heeft den Secretaris DE KRUYFF.

Dat door den Heer ALEWYN als werk zijn ingeleverd twee Verhandelingen, welker eene ten Opschrift heeft,

Proeve van Nieuwerwetsche Taalkunde.

en de andere

Vertoog over de Voorzetzels TE, TEN, en TER.

+Dat op voorstel van den President besloten is eenen nieuwen Lijst der Boeken van de Maatschappij te vervaardigen, en de Heer STEENWINKEL, des verzocht zijnde, +1785. dien last vriendelijk heeft op zich genomen.

Dat eindelijk op verzoek van den Heer TE WATER is vastgesteld een Boekjen aanteleggen, in het welk elk der Leden, wien eenig Boek of Geschrift uit de Bibliotheek der Maatschappij ten gebruike wordt afgegeven, verplicht zal zijn, zulks, by wyze van Receptisse aanteteken, of door den Secretaris te doen aantekenen, gelijk ook naderhand de te ruggave.

Van wege den Opziener over de uitgave der stukken werden de losse bladen der afgedrukte Prijsverhandeling *over het Moesogothische* ter tafel gebragt.

De Heer FONTEIN biedt der Maatschappij ten geschenke aan een Afdrukzel van den KILIANUS *Auctus* met eigenhandige aantekeningen van L. TEN KATE H.Z., en ontving voor dit kostbaar zo wel als hoogst nuttig Geschenk de hartelyke dankzegging der Vergaderinge.

Men ging over ter behandeling der Punten by den Brief van Beschryving tot de raadplegingen dezer Vergaderinge voorgesteld.

I.

De Secretaris las het verslag van de Maandelijksche Vergadering nopens het Woordenboek der Maatschappij, zijnde als volgt:

VERSLAG *van het* WOORDENBOEK.

‘De Maandelijksche Vergadering op de laatste gehouden Jaarlijksche Vergadering het genoeg gehad hebbende van te kunnen berigten, dat by haar een aantal van Excerpten ontvangen waren, had zich geveleid van op deze Vergadering nog eenen grooter voorraad te kunnen voor den dag brengen. Dan, helaas! dit is eene ydele hoop geweest, daar zy zich mede gevoed heeft: Want tot haar leedwezen is het getal van Excerpten tot den opbouw van dat groot werk zo gering in het afgelopen Jaar geweest, dat het haar smert op deze aanzienlyke Vergadering te moeten klagen over den traagen voortgang van het byeenbrengen der bouwstoffen tot deze gewigtige onderneming benoodigd. - Het is niet dan met aandoening, dat zy vernomen heeft van de Gecommitteerden tot het Woor-

+denboek, dat de voorraad van Excerpten by de Maatschappy berustende, nog zo onvoltallig en ten opzichte tot het geheel, zo gering was, dat hoe gaarne +1785. Gecommitteerden op deze Vergadering een *Specimen* hadden willen voordbrengen ter beoordeeling van de Maatschappy, om langs dien weg een begin te maaken, en als het ware de fondementen van het Gebouw te leggen, zulks by Gecommitteerden onmogelijk is geweest; hebbende Gecommitteerden derhalven ernstig verzogt, dat het deze Algemeene Vergadering behagen mogt, om op nieuws en ten sterksten die Leden welken beloften gedaan hebben van eenigen voorraad tot het Woordenboek toe te brengen, van dit hun gegeven woord te doen herinneren, om, was het mogelijk, langs dezen weg eens een begin te maaken van dat werk, dat voor altoos de roem en luister van deze aanzienlyke Maatschappy aan de vergetelheid zal onttrekken. - De Excerpten by de Maandelijksche Vergadering ontvangen, geduurende het afgelopen Jaar zyn een vervolg van de Excerpten uit het *Glossarium van Schilter* door den Heer A. KLUIT, waar door dit werk ten einde gebragt is, en waar omtrend de Maatschappy besloten heeft, om dezelve op Octavo blaadjens te laten overbrengen. - Een vervolg van de Excerpten uit het *Brem. Neders. Wörterb.* door den Heer J. LUBLINK.

Wyders nog een aantal Woorden en Spreekwyzen door den Heer C. NOZEMAN uit de Ornithologie Jacht- en Vluchtkunde, meerendeels vergaderd uit Merula's Placaaten en Ordonnantien op het stuk van de Wildernissen.

Eindelijk kan de Maandelijksche Vergadering nog berigten dat alle de Excerpten uit den Delfschen Bybel 1477. door den Bladschryver der Maatschappye op Octavo Blaadjens zijn gebragt, en dit werk volkomen is geëindigd.

Op dit Verslag werdt beslooten, Gecommitteerden te verzoeken tot het vervaardigen van een bericht wegens den tegenwoordigen staat des Werks van het Woordenboek, en wat 'er nog byzonder vereischt worde, om eens eindelijk met vrucht hand aan het werk te slaan. Ook werdt goedgevonden, die Leden, welke zich door beloften verbonden hebben, tot het maaken van aantekeningen, dier gedaane beloften nogmaals indachtig te maaken.

II.

De Gecommitteerden tot het maken van een opstel van zodanige inrichtingen, welke zy ter bevordering van de belangen der Maat-

+schappye geschikt zouden oordeelen, brachten, in gevolge het besluit der laatste Jaarlijksche Vergaderinge, het volgend nader verslag ter tafel. +1785.

RAPPORT.

‘Gekommitteerden tot het maken van een opstel van zoodanige inrichtingen, welke zy ter bevordering van de belangen der Maatschappye geschikt zouden oordeelen enz., hebben de eere van te rapporteren, dat zy, in gevolge en ter voldoeninge van den last, in de laatstvoorgaande Jaarlijksche Vergadering hun gegeven, by eenen circulairen Brief beproesd hebben, hoe velen en wie, van de gezamentlyke Leden der Maatschappye genegen zijn zouden zich meer byzonderlijk te verbinden tot het inleveren van ten minsten een stuk, telkens binnen den tijd van vijf Jaren; en dat deze hunne poging den navolgenden uitslag gehad heeft.

De voorgestelde verbindtenis is aangenomen geworden door een Tiental van Leden der Maatschappye, namenlijk de Heeren, TE WATER, DIBBETZ, ALEWYN, VAN DRIEL, VAN ASSENDELFT, ERMERINS, DE SITTER, KREET, BROES en FEITH.

De Heer DUMBAR heeft verklaard *voornemens te zijn aan het verzoek te voldoen, indien dringender Engagementen zijn Ed. daarin niet beletten.*

De Heer STYL heeft *beloofd zijn best te zullen doen.*

De Heer MANGER heeft verklaard *zich gaarn te willen verplichten, onder deze billyke en by de eerste wet vergunde voorwaarde, indien zyne omstandigheden dit zullen toelaten.*

De acht Heeren, die op de laatstvoorgaande Jaarlijksche Vergadering die verbindtenis reeds op zich genomen hebben, zijn in de Handelingen van dien dag bekend. Dus zijn 'er, de Heer VAN LELYVELD reeds overleden zijnde, zeventien Heeren, die zich verbonden, en nog drie, die zich gunstiglijk verklaard hebben.

De overige Leden der Maatschappye hebben, of uitdrukkelijk by Brief, of stilzwygende, zich verschoond van het aannemen der verbindtenis.

+Den Gecommitteerden werdt voor dit Rapport dank gezegd.

+1785.

III.

In voldoening aan het derde punt van beschrijving werden de Heeren TYDEMAN en PARVE nevens den Briefschryver, (de laatstgenoemde in plaatse van den Secretaris, als welke zelf een der Gecommitteerden is geweest) benoemd tot het openen der Stembriefjes van Gecommitteerden ter beoordeeling der ingekoomene stukken op de Prijsvraag,

‘Welke zijn de kenmerken van waar en valsch vernuft, en welke zijn de behoedmiddelen tegen het laatste?’

Gemelde Heeren, na eene korte afzondering te rug gekoomen, deeden der Vergadering bericht, dat volgens de opgenoomene stemmen, de Gouden Eerepenning eenpaarig was toegekend aan den Schryver der Latijnsche Verhandeling, getekend met de Spreuk

Scribendi recte sapere est & principium & fons.
HORATIUS.

Als mede, dat de Nederduitsche Verhandeling, ten Zinspreuke hebbende

*'t Is hard to say, if greater want of skill
Appears in writting, or in judging ill.*
POPE.

met algemeene stemmen is waardig geoordeeld om nevens het bekroonde stuk gedrukt te worden.

Op dit bericht opende de Voorzitter het Billet, tot het eerste stuk behoorende, en werdt uit hetzelfde als de Schryver der bekroonde Verhandeling bekend, de Hooggeleerde Heer,

JEAN JAQUES HOTTINGER,

Hoogleeraar in de Welsprekendheid en Geschiedenisse, Honorair Lid van het Casselsche Genootschap van Oudheid, te Zurich, in Zwitserland.

+Den President SCHULTENS werdt verzocht dien Heer hier van by een Latijnschen Brief kennis te geven, terwijl den Secretaris gelast werdt het een en ander door ^{+1785.} de nieuwspapieren algemeen te maken, en den Schryver der Nederduitsche Verhandeling te nodigen tot het opgeven van zynen naam, indien hy denzelven voor zijn werk verkieze geplaatst te zien.

IV.

Ingevolge het voorstel van den Heer VALK, en de daar op ingebrachte bedenkingen van de Heeren PARVE en CALKOEN, werdt besloten:

I. in plaats van §. 3. van het veertiende Hoofdstuk der Wetten te stellen deze Wetten.

I.

De Stukken die in een vreemde Taal mochten ingeleverd worden, zullen goedgekeurd zijnde, indien de Maatschappye zulks goedvind, in dezelve taal worden uitgegeven.

II.

By dezelve zal eene Nederduitsche Vertaling gevoegd worden, by aldien de aart der Verhandeling zodanige Vertaling toelaat, en dezelve maar eenigzints in goede order te bekomen is.

En II. in plaatse van §. 36. van de Wetten om naar eenen prijs te laten schrijven, te stellen deze twee wetten.

I.

De Verhandelingen in de Latijnsche Taal geschreven, zullen, indien de Maatschappye zulks goedvinde, in dezelve Taal gedrukt worden.

II.

By dezelve zal eene Nederduitsche Vertaling gevoegd worden, by aldien de aart der Verhandeling zodanige Vertaling toelaat, en dezelve maar eenigzints in goede order te bekomen is.

+Overeenkomstig met dit besluit, werdt vast gesteld de bekroonde Verhandeling in het Latijn te doen drukken, zonder dat de Maatschappy zich tot eene Nederduitsche ^{+1785.} Vertaling verplichte, met byvoeging echter, dat het der Maatschappye aangenaam zal zijn, indien een of meer Leden deze Vertaling wilden op zich neemen, welken Heeren als dan verzocht worden daar van voor den 1. September dezes Jaars aan de Maandelijksche Vergadering kennis te geven. Ook werdt, ter gelegenheid der behandeling van dit punt, beslooten de Wetten volgens de veranderingen, in dezelve successivelijk gemaakt, te doen herdrukken, te gelijk met den Lijst der Leden.

V.

Ingevolge de bedenkingen, door den Heer FONTEIN, als den eerstgenoemden der Gecommitteerden ingebracht, op het in de voorige Jaarlijksche Vergadering gekoren onderwerp voor eene Prijsvraag, als mede overeenkomstig de nadere aanmerkingen, deswege door den Heer TYDEMAN voorgesteld, werdt beslooten tot eene proeve van Welsprekendheid op te geven.

Het volks Character der Vereenigde Nederlanderen.

met dit byvoegzel

‘De Maatschappy verlangt geene lofrede, en verwacht geene Satyre, noch uitvoerige behandeling van de oorzaken, welke invloed hebben op het Volks Character, maar eene sierlyke, hoewel onopgesmukte, waarachtige voorstelling van de algemeene natuurlyke en zedelyke gesteldheid der Vereenigde Nederlanderen, van het begin der Republiek tot op dezen tijd, byzonder van die eigenschappen, welke den Nederlander characteriseeren.

VI.

Tot Gecommitteerden ter beoordeeling der Verhandelingen, welke op het vastgestelde onderwerp voor den eersten van Wijnmaand 1788. mogen inkommen, werden benoemd de Heeren FONTEIN, TOLLIUS, DE KRUYFF, VAN ENGELEN, SCHULTENS, PARVÉ en VALK.

VII.

Tot een nieuw onderwerp voor de Prijsvraag, in de volgende Jaarlijksche Vergadering vast te stellen, werdt gekozen de volgende vraag:

+“Welke voor- en nadeelen zijn 'er voor onze Dichtkunst gesprooten uit den ommeegang met andere Natien, en het lezen van derzelve Schriften, byzonderlijk Dichtstukken? +1785.

VIII.

De Heeren HINLOPEN, DE KRUYFF, FONTEIN, VALK en TE WATER, werden gecommiteerd om de bedenkingen van alle de Leden der Maatschappij op het gekozen onderwerp te ontvangen, en benevens hunne eigene aanmerkingen aan de volgende Jaarlijksche Vergadering voortedragen.

IX.

Werdt beslooten dat in de volgende Jaarlijksche Vergadering een Vrage zal gekozen worden uit de klasse der Taalkunde.

X.

Aan de Maandelijksche Vergadering werdt de Vryheid om zodanige Heeren, binnen Leyden woonende, als zy tot het oogmerk der Maatschappij geschikt zal oordeelen, tot Leden te verkiezen, weder voor één Jaar verleend.

XI.

De Rekening van den Penning-Meester werdt opgenoomen; derzelve Ontvang bedroeg f 1302:4:6. en de Uitgave f 425:11:12. zo dat 'er nog in Kas bevonden werden f 876 : 12 : 10. bedragende de nog onbetaalde toelagen f 931 : 0 : 0.

De Rekening, nagezien en goedgekeurd zijnde, werdt door de Heeren FONTEIN en PARVÉ, benevens den President ondertekend; zijnde den Penning-Meester voor zyne getrouwe waarneeming dankgezegd.

XII.

De toelagen werden bepaald op zeven Guldens.

XIII.

Men verkoos tot President den Heer SCHULTENS, welke dien post op zich nam, na alvorens beslooten was de volgende Jaarlijksche Vergadering te houden op den laatsten Dingsdag in Zomermaand 1786. Tot Secretaris werdt verkozen de Heer JAN DE KRUYFF, tot Brief-Schryver de Heer Mr. JACOB ARNOUT CLIGNETT, tot Opziener over de uitgave der Stukken de Heer M^r. A.C. DE MALNOË, en tot Penning-Meester de Heer J. STEENWINKEL.

XIV.

Tot Gecommitteerden ter beoordeeling der ingeleverde Stukken van den Heer ALEWYN, werden benoemd de Heeren HINLOPEN, FONTEIN en FORTMAN.

De Penning-Meester ontving de toelagen van den Heer F.W. BOERS voor 1781, 82, 83, 84. van den Heer ENGELBERTS voor 1783, 84, 85. van den Heer C. BOERS voor 1782 en 1783. van de Heeren MANDT en B. DE BOSCH voor 1784 en 1785. van de Heeren TYDEMAN, SCHULTENS en DE SITTER voor 1784. en van de Heeren CLIGNETT, PARVÉ, CALKOEN, DIBBETZ, N. en J. HINLOPEN, M. DE CRANE, J.K. VALK, FONTEIN, HUIZINGA BAKKER, L. BOLHUIS, VAN DER DOES VAN NOORTWYK, VAN BLEISWYK, FAGEL en STEENWINKEL voor het Jaar 1785.

(is geteekend)

H.A. SCHULTENS.

Het voorenstaande komt overeen met het Boek der Handelingen van de Maatschappye, berustende by den Secretaris.

[Jan de Kruijff.]

Programma van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden.

Voor het jaar 1785.

De Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden heeft in haare Jaarlijksche Vergadering, gehouden op den 28sten van Zomermaand dezes Jaars 1785. uitspraak gedaan over de ingekomene Stukken, ter beantwoording der Vrage:

Welke zijn de kenmerken van waar en valsch vernuft? en welke zijn de behoedmiddelen tegen het laatste?

en is de Latijnsche Verhandeling, getekend met de Spreuk

Scribendi recte sapere est & principium & fons.
HORATIUS.

den uitgelooften Gouden Eereprijs waardig gekeurd, van welke Verhandeling by de opening des Billets gebleken is de Schryver te zijn de Hooggeleerde Heer

JEAN JAQUES HOTTINGER,

Hoogleeraar in de Welsprekendheid en Geschiedenissen te Zurich in Zwitserland, en Honorair Lid van het Genootschap van Oudheidkunde te Cassel.

Wyders is eenpaarig geoordeeld, dat de Nederduitsche Verhandeling, ten Zinspreuke hebbende:

*'t Is hard to say, if greater want of skill
Appears in writing, or in judging ill.*
POPE.

nevens het bekroonde Stuk verdient gedrukt te worden, met byvoeging van den Naam des Schryvers, indien hy denzelven voor zijn Werk verkieze geplaatst te zien en tijdig genoeg aan den Secretaris of Briefschryver openbaare. Op de uitnodiging, hier toe in de nieuwspapieren

geplaatst, heeft zich als Schryver dier tweede Verhandeling aan de Maatschappy bekend gemaakt de Wel Edele Gestrenge Heer,

HIERONYMUS VAN ALPHEN,

Procureur Generaal 's Lands van Utrecht, Directeur van de Hollandsche Maatschappy der Wetenschappen en van het Provinciaal Utrechts Genootschap, en Lid van de Maatschappy der Nederlandsche Letterkunde.

Tot eene nieuwe Prijsvraag, om beantwoord te worden voor den eersten van Wynmaand des Jaars 1787, werdt als eene Proeve van Welsprekendheid opgegeven.

Het Volks-Character der Vereenigde Nederlanderen.

‘De Maatschappy verlangt geene Lofrede, en verwacht geene Satyre, noch uitvoerige behandeling van de oorzaken, welke invloed gehad hebben op het Volks-Character, maar eene sierlyke hoewel onopgesmukte, waarachtige voorstelling van de algemeene natuurlyke en zedelyke gesteldheid der Vereenigde Nederlanderen, van het begin der Republiek tot op dezen tijd, bijzonder van de eigenschappen, welke den Nederlander characteriseeren.

In de Jaarlyksche Vergadering van het Jaar 1784. heeft de Maatschappy de volgende Vraag opgegeven om beantwoord te worden voor den eersten van Wijnmaand 1786.

Welk een invloed heeft de toeneemende Koophandel der Republiek, van derzelver oprichting af, gehad op den Physiquen en Politiquen Staat van het Land; op de Denkwijze, Zeden en Taal der Ingezetenen?

Ook werdt in dezelve Vergadering besloten de twee volgende Vragen nogmaals voortestellen om insgelijks beantwoord te worden voor den eersten van Wijnmaand 1786.

Dewijl de Hollandsche Steden onder de Graaflyke Regeering steeds in aanzien en vermogen zijn toegenomen, in zoo verre, dat men in verscheide Charters, rakende zaken van veel gewicht, dezelve nevens de Edelen en Raden gemeld vindt, zo tot het beramen der zaken, als het bezegelen der Brieven; is daar door eenige vermindering of bepaling van de Macht, welke de Graven eertijds geoeffend hebben, ontstaan?

en

In hoe verre moet men zich in het opmaken van de Regels onzer Nederduitsche Tale houden aan de Oude, in hoe verre aan de He-

dendaagsche Taalgebruiken? en in hoe verre moet men de verwantschapte Dialecten; en in hoe verre de Reden daar in te hulpe nemen?

‘Dewijl de regels onzer Tale op de Analogie gebouwd moeten zijn, en die Analogie niet is nategaau ten zy men niet alleen de beste latere, maar ook de Oude Schryvers en de verwantschapte Talen nauwkeurig raadplege, de verlopen niet alleen maar ook de langzame veranderingen waarneme, waartoe de Reden zeer veel zal moeten toebrengen, bedoelt de Maatschappy, dat in de beantwoording dezer Vrage, bepaaldelijk worde aangewezen, in hoe verre het gebruik der Oude en Latere Schryvers, in hoe verre de Dialecten, in hoe verre de Reden de grond van iedere taalregel behoort te zijn.

Voor den eersten van Wijnmaand dezes Jaars verwacht de Maatschappy de antwoorden op de volgende Vrage, in het Jaar 1783. voorgesteld.

Welke zijn de gronden, waaruit eene Nederduitsche Spraakkunst behoort te worden opgemaakt?

Het staat een ieder vry, ook den Leden der Maatschappye, om naar den Prijs te dingen, alleenlijk worden de Gecommitteerden ter beoordeeling der ingekomene Verhandelingen van die vrijheid uitgesloten.

Aan den genen, wiens Verhandeling de beste, en aan het oogmerk der Maatschappye voldoende zal gekeurd worden, biedt de Maatschappy een Gouden Penning aan ter waarde van Honderd en vijftig Guldens.

De Verhandelingen moeten zijn in de Nederduitsche of Latijnsche Taal, met eene duidelyke hand van iemand, die geen Lid der Maatschappye is, afgeschreven. Iedere Verhandeling moet met een Zinspreuk getekend, besloten worden in een verzegelden omslag, welke den Titel en de Zinspreuk der Verhandeling ten opschrift heeft. Hier by moet gevoegd worden een gezegeld Briefje, in het welk de Naam, Waardigheid en Woonplaats van den Schryver, en boven op het welke de Zinspreuk der Verhandeling geschreven is.

Het een en ander moet in een buiten omslag ten tyde, hier boven bepaald, bezorgd zijn in handen van den tegenwoordigen Secretaris der Maatschappye JAN DE KRUYFF, of den Brief-Schryver Mr. JACOB ARNOUT CLIGNETT, beide woonende te Leyden.

Voor het overige zijn de Wetten, volgens welke de Maatschappy, naar eenen Prijs laat schryven, te vinden in het tweede deel haarer Werken.

[Brief door J.A. Clignett]

MIJN HEER!

Uit naam van de Maatschappij der Nederlandsche Letterkunde te Leyden, heb ik de eer U hier nevens te zenden een afdruksel van de Handelingen der laatstgehouden Jaarlijksche Vergaderinge, als mede van het Programma, op last dier Vergaderinge algemeen gemaakt.

De belangen der Maatschappij U voor het overige ernstig aanbevelende, heb ik de eer my met alle achting te noemen,

MIJN HEER!

Uw Dienaar

[J.A. Clignett]

Leyden den [7. v. Herfstm] 17[85]

[Uitnodiging door J.A. Clignett]

[Levensberichten van Rutger Schutte, Frans van Lelijveld, Carolus Boers J.z.]

MIJN HEER!

Uit naam van de Maatschappy der Nederlandsche Letterkunde te Leyden, heb ik de eer U te noodigen op de Jaarlijksche Vergadering, welke dit jaar, volgens besluit der laatstgehouden Jaarlijksche Vergaderinge, gehouden zal worden op Dingsdag den 28sten van Zomermaand, des morgens ten negen en des namiddags ten drie uren, in de Vergaderkamer van de Maatschappy, op de Oudevest, om de navolgende punten in overweging te nemen, en daar op de noodige besluiten te maken.

I.

Het verslag van de Maandelijksche Vergadering wegens het Woordenboek der Maatschappye.

II.

Het nader verslag van Gekommitteerden tot het maken van een opstel van zoodanige inrichtingen, welke zy ter bevordering van de belangen der Maatschappye geschikt zoude oordeelen, ingevolge het besluit der laatste Jaarlijksche Vergaderinge op het 2de punt van den brief van beschryving.

III.

Het opnemen van de stemmen der Gekommitteerden tot het beoordeelen der ingekomen Verhandelingen ter beantwoordinge der Vrage: Welke zyn de kenmerken van waar en valsch Vernuft? en welke zyn de behoedmiddelen tegen het laatste?

IV.

Het Voorstel van den Heer VALK, om de volgende veranderingen in de Wetten der Maatschappye vast te stellen:

I. In plaats van §. 3. van het XIV. Hoofdst. der Wetten te stellen deze twee Wetten.

1.

‘De Stukken, die in eene vreemde taal mochten ingeleverd worde, zullen, goedgekeurd zijnde, in dezelve taal worden uitgegeven.

2.

‘Bij dezelve zal eene Nederduitsche Vertaling gevoegd worden, byaldien de aart der Verhandeling zoodanige vertaling toelaat, en dezelve in goede order te bekomen is.

II. In plaats van §. 36. van de Wetten om naar eenen prijs te laten schrijven, te stellen deze twee Wetten.

1.

‘De Verhandelingen, in de Latijnsche taal geschreven, zullen in dezelve taal gedrukt worden.

2.

‘Bij dezelve zal eene Nederduitsche Vertaling gevoegd worden, byaldien de aart der Verhandeling zoodanige Vertaling toelaat, en dezelve in goede order te bekomen is.

V.

Het verslag der Gekommitteerden, nopens de bedenkingen op het onderwerp om naar eenen prijs te laten schrijven, in de laatstgehouden Jaarlijksche Vergadering, gekozen tot eene proeve van Welspreekendheid:

‘Het Volkskarakter der Vereenigde Nederlanderen’.

De Heeren FONTEIN, TOLLIUS, DE KRUYFF, VAN ENGELEN en SCHULTENS, die, in de Jaarlijksche Vergadering des Jaars 1784., tot die Kommissie benoemd zijn, worden verzogt de bedenkingen, welken zy op het voorgesteld onderwerp, of zelve gemaakt, of van andere Leden der Maatschappij ontvangen mochten hebben, drie weken voor het houden der Jaarlijksche Vergaderinge mede te deelen aan den Heer FONTEIN te Amsterdam, als den eerstgenoemden der Gekommitteerden.

VI.

Het benoemen van zeven Gekommitteerden tot het beoordeelen der Verhandelingen, welke op het vastgestelde onderwerp voor den eersten van Wijnmaand 1787. zullen inkomen.

VII.

Het verkiezen van een Onderwerp om naar eenen prijs te laten schryven, om vastgesteld te worden in de Jaarlijksche Vergadering van 1786.; waar toe voorgedragen worden.

In de Dichtkunde.

1. Welke voor- en nadeelen zijn 'er voor onze Dichtkunst gesproten uit den omgang met andere Natien, en het lezen van derzelve schriften, byzonderlijk Dichtstukken?
2. In hoe verre is een Dichter verbonden zich te houden aan Historische en Philosophische waarheid? En hoe verre vermag, en hoe verre behoort hy daar van aftegaan?
3. Kan men uit den algemeenen aart en het Karakter der Nederlandsche Natie opmaken, tot welke Onderwerpen der Dichtkunst dezelve best geschikt zij? En welke zijn de soorten van Poëzy, waarin de Nederlandsche Dichters best slagen?

VIII.

Het benoemen van vijf Gekommitteerden om de bedenkingen van alle de Leden der Maatschappij op het gekozen onderwerp te ontvangen, en benevens hunne eigene bedenkingen aan de volgende Jaarlijksche Vergadering voor te dragen.

IX.

Het bepalen der Klasse, uit welke in het volgend jaar een Onderwerp zal gekozen worden.

X.

Het voorstel der Maandelijksche Vergadering om de Vryheid, tot het verkiezen van Leydsche Leden, wederom voor een jaar te verleenen.

XI.

Het opnemen van de Rekening van den Penningmeester.

XII.

Het bepalen der Toelagen.

XIII.

Het aanstellen der Amptenaren.

XIV.

Het benoemen van Gekommitteerden.

De Heeren FONTEIN, VALK, TOLLIUS, LUBLING, N. HINLÓPEN, P. HUISINGA BAKKER en de KRUYFF worden verzogt, ingevolge het III. punt van dezen brief, hun stembriefje voor den 15^{den} van Zomermaand aan den Secretaris of Briefschryver te bezorgen.

Wyders heb ik de eer U te berichten, dat de Hoogeerw. Hooggel. Heer BROERIUS BROES *S.S. Theol. Doct. en Professor aan 's Lands Hoogeschool alhier* tot Lid der Maatschappy verkozen is; en dat de Maatschappy drie van hare Leden verloren heeft, door den dood van den Weleerw. Heer RUTGER SCHUTTE *Predikant te Amsterdam*, van den Wel Ed. Heer FRANS VAN LELIJVELD *Koopman*, en van den Wel Ed. Heer Mr. CAROLUS BOERS *J.Z. Advokaat alhier*.

De Leden, welke eenige Excerpten, of eenigen anderen Voorraad, ten dienste van het Woordenboek, mochten gereed hebben, worden verzogt die aan de Maatschappy te doen toekomen dit Jaar, voor het einde van Bloeimaand, om te kunnen gebracht worden in het Verslag der Maandelijksche Vergaderinge, volgens het eerste punt van dezen brief: en die Heeren, welke genegen zijn eene Verhandeling of Dichtstuk, 't zy met hunnen Naam, 't zy onder eene Zinspreuk, in gevolge het beslotene op de Jaarlijksche Vergadering des jaars 1777., aan de Maatschappy toe te zenden, worden verzogt zulks mede voor het einde van Bloeimaand te doen.

Ik heb de eer van met achting te zyn.

MIJN HEER!

Uw Dienaar

[J.A. Clignett]

Leyden den [23sten] van Bloeimaand 1785.

